Een Eigen Plan, Een Eigen Plek

-Brede Aanpak Dak- en Thuisloosheid Centrumgemeente Bergen op Zoom-

Aanleiding

Eind 2019 nodigde staatssecretaris Blokhuis (VWS) de 43 centrumgemeenten maatschappelijke opvang en beschermd wonen uit om een plan van aanpak op te stellen met daarin extra maatregelen om dak- en thuisloosheid in de periode tot en met eind 2021 terug te dringen. Bij de eerste trance (eerder dit jaar) hebben 21 centrumgemeenten hun plan ingediend zodat ze in 2020 al konden starten met de uitvoering hiervan. De centrumgemeente Bergen op Zoom heeft er voor gekozen om mee te gaan in de tweede trance en haar plan te richten op 2021, zodat de eerste resultaten van het project "de juiste ondersteuning op de juiste plek" meegenomen konden worden in het plan.
Op 4 juni 2020 stuurden de staatssecretaris van VWS, de minister van BZK en de staatssecretaris van SZW het stuk *Een (t)huis, een toekomst* naar de Tweede Kamer. In dit overkoepelende plan van aanpak worden landelijke doelstellingen benoemd op het gebied van (1) Preventie, (2) Vernieuwing van de opvang en (3) Wonen met begeleiding. Deze doelstellingen vormen het kader voor de brede aanpak dak- en thuisloosheid van de centrumgemeente Bergen op Zoom. Deze brede aanpak is tot stand gekomen in samenwerking met de diverse gemeenten, woningcorporaties en zorgaanbieders in de regio.

Schets huidige situatie

Doelgroep

Uit een onderzoek dat de Centrumgemeente Bergen op Zoom onlangs heeft laten uitvoeren naar de ervaringen van daklozen met de voorzieningen binnen de opvangketen van Bergen op Zoom is naar voren gekomen dat de groep daklozen in Bergen op Zoom heel divers is. We hebben te maken met mensen met zeer uiteenlopende problematiek (psychiatrische, verslaafde, economische daklozen) en achtergrond (geslacht, opleiding, migratie-achtergrond). De gemeenschappelijke delers van daklozen zijn dat ze meestal te maken hebben met schulden, negatieve emoties, multiproblematiek en een klein sociaal netwerk waar ze écht terecht kunnen. De afgelopen jaren wordt er een toename gezien in het aantal daklozen met ernstige psychische- en verslavingsproblematiek. Daarnaast is de stijging in het aantal zwerfjongeren opvallend.

Huidige voorzieningen

Momenteel biedt de centrumgemeente in het kader van maatschappelijke opvang de volgende voorzieningen[1]:

- Een opvanglocatie met 18 permanente bedden en 24/7 aanwezigheid van begeleiding of beveiliging in Bergen op Zoom;
- Een opvanglocatie met 5 ruime (gezins)kamers en begeleiding op werkdagen in Roosendaal;
- Een logeerhuis voor zwerfjongeren in Roosendaal (2 bedden).
- Een zestal tussenvoorzieningen met woonbegeleiding in Bergen op Zoom en Roosendaal (19 bedden verdeeld over 6 groepswoningen).

[1] *Vanaf maart 2020 heeft de gemeente i.v.m. COVID-19 extra (tijdelijke) opvangplekken gerealiseerd. Ondanks de extra maatregelen heeft de maatschappelijke opvang echter nog steeds te maken met een wachtlijst.*

Belemmeringen

Uit het onderzoek dat de centrumgemeente heeft laten uitvoeren naar de ervaringen van daklozen met de voorzieningen binnen de opvangketen van de centrumgemeente Bergen op Zoom is gebleken dat de manier waarop de maatschappelijke opvanglocatie in Bergen op Zoom momenteel is vormgegeven -met **gedeelde slaapruimtes**- bij veel daklozen zorgt voor een **gebrek aan rust en een gevoel van onveiligheid**. Met name voor daklozen met een baan vormt dit een belemmering; zij geven aan dat het erg moeilijk is om werk te combineren met een verblijf bij de maatschappelijke opvang. Voor daklozen zonder werk is het vooral een probleem dat ze niet iedere nacht garantie hebben op een slaapplaats. Daarnaast wordt door hulpverleners aangegeven dat er (als gevolg van de extramuralisering van de GGZ) steeds meer mensen met ernstige psychische- en verslavingsproblematiek bij de maatschappelijke opvang belanden, waardoor het gevoel van onrust en gevoelens van onveiligheid bij de rest van de daklozen versterkt wordt.
De bestaande tussenvoorzieningen (groepswoningen), waarbij men beschikt over een eigen kamer, worden door daklozen over het algemeen positief ervaren. Deze positieve ervaringen zien we ook bij de tijdelijke opvanglocaties die in het kader van Corona zijn betrokken (waarbij daklozen ook de beschikking hadden over een eigen kamer). De belemmering is momenteel dan ook het **tekort aan plekken in dergelijke tussenvoorzieningen**.
Een andere belemmering is de mogelijkheden tot uitstroom naar een zelfstandige huurwoning. Vanuit de maatschappelijke opvang of de doorstroomwoningen is het in theorie mogelijk om uit te stromen naar een zelfstandige woning met (intensieve) ambulante begeleiding of zonder begeleiding, afhankelijk van de zorgvraag van de dakloze. Ondanks het feit dat bij vrijwel alle daklozen een zelfstandige woning bovenaan de wensenlijst staat, blijkt het in de praktijk **erg lastig voor daklozen om aan een zelfstandige huurwoning te komen**. Dit komt aan de ene kant doordat het aanbod aan betaalbare huurwoning beperkt is (vooral in de omgeving Roosendaal). Aan de andere kant vormen bepaalde regels die worden gehanteerd door woningcorporaties (waarbij er bijvoorbeeld geen woning wordt toegekend aan mensen met schulden of een negatieve huurdersverklaring) een belemmering voor uitstroom van deze doelgroep. Het probleem zit hem dus niet alleen in een tekort aan betaalbare huurwoningen, maar ook in een **tekort aan passende woningen** voor deze doelgroep.

Doorontwikkeling

Visie

Als regio willen wij dat burgers veilig kunnen leven, mee kunnen doen in de samenleving en zo zelfredzaam mogelijk zijn. Indien nodig wordt zorg en ondersteuning ingezet, aansluitend en aanvullend op de eigen kracht en de sociale netwerken van de inwoner. In dit kader is het belangrijk dat er voor mensen die dakloos zijn een vangnet is waarbinnen opvang en begeleiding wordt geboden. Onze visie is om deze ondersteuning veel flexibeler en meer vraaggericht vorm te gaan geven, waarbij er voortdurend gekeken wordt naar het perspectief van de dakloze. Wonen met passende begeleiding is het uitgangspunt; het doel van de ondersteuning is altijd een stabiele woonplek in de wijk van waaruit men deel kan nemen aan de samenleving, maar de manier waarop invulling gegeven wordt aan dit pad is altijd maatwerk. Belangrijk hierbij is dat er een ondersteuningscontinuüm wordt opgebouwd op meerdere domeinen: zorg, inkomen, wonen, werk/dagactivering, gezondheid en veiligheid. Hierbij is de formulering van duidelijke ondersteuningsdoelen en het monitoren van de voortgang essentieel. Daarnaast is het van belang om te sturen op het versterken van zelfmanagement bij cliënten. De inzet van ervaringsdeskundigen en het eigen netwerk van de dakloze gaat hierbij een steeds grotere rol spelen.
De slag die we willen maken van langdurig/terugkerend verblijf in de maatschappelijke opvang naar (begeleid) wonen in de wijk betekent dat er een breed arsenaal aan tussenvoorzieningen en betaalbare zelfstandige huurwoningen beschikbaar moet zijn, verspreid over de hele regio. Gezien de krapte op de woningmarkt zal hiervoor in samenspraak met zorgaanbieders, woningcorporaties en particuliere

verhuurders gezocht moeten gaan worden naar oplossingen. Hierbij kan er bijvoorbeeld ook worden gedacht aan de inzet van flexwoningen. Bij het realiseren van deze transformatie is het tevens van groot belang dat alle ketenpartners een gezamenlijke verantwoordelijkheid voelen en nemen voor het behoud van de leefbaarheid van de wijken.

Landelijke doelstellingen

In de onderstaande tabel worden de landelijke doelstellingen op de drie thema's (preventie, vernieuwing van de opvang en wonen met begeleiding) omschreven.

Thema 1: Preventie
1. Alle gemeenten hebben beleid geformuleerd op het gebied van de preventie en vroegsignalering van schulden om huisuitzettingen te voorkomen. Het kabinet faciliteert dit door onder andere de wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Regionale cliëntenorganisaties worden actief betrokken bij de totstandkoming van dit gemeentelijk beleid.
2. Alle centrumgemeenten zetten in op preventie van dak- en thuisloosheid. De inzet van buddy/mentorschap en ervaringsdeskundigheid zijn hiervoor bekende effectieve methoden. Het kabinet stimuleert gemeenten om regiogemeenten en regionale cliëntenorganisaties actief te betrekken bij de totstandkoming van dit gemeentelijk beleid.
3. Alle gemeenten voorkomen dat dak- en thuisloosheid plaatsvindt na uitstroom uit een institutie (bijv. Jeugdzorg (18-/18+), GGZ-instelling en na detentie). Het kabinet stimuleert gemeenten om in samenwerking met woningcorporaties, cliëntenorganisaties, zorgaanbieders en andere relevante partijen (aangescherpte) concrete bestuurlijke en uitvoeringsafspraken te maken en implementeren.
Thema 2: Vernieuwing van de opvang
4. Alle centrumgemeenten realiseren succesvolle uitstroom naar een passende woonplek. Het standaard werken met een met de cliënt afgestemd maatwerk perspectiefplan op alle levensgebieden (o.a. dagbesteding en werk) is hiervoor een effectieve methode. Er is hierbij (indien aan de orde) adequate schuldhulpverlening en continuïteit in de (ambulante) begeleiding na uitstroom beschikbaar.
5. Alle regio's zetten in op de kwaliteit en kleinschaligheid van de maatschappelijke (nacht)opvang. Bijvoorbeeld door meer kleinschalige opvang beschikbaar te maken en hier regionale afspraken over te maken. En door af te spreken dat het aantal slaapzalen wordt verminderd en dat er wordt geïnvesteerd in één of tweepersoonskamers.
Thema 3: Wonen met begeleiding
6. Gemeenten pakken dak- en thuisloosheid aan op basis van het principe 'wonen eerst'. De gezamenlijke ambitie is om eind 2021 10.000 extra tijdelijke of permanente woonplekken te realiseren met de benodigde (ambulante) begeleiding voor (dreigend) dak- en thuisloze mensen. Gemeenten worden gefaciliteerd om hieraan bij te dragen en aandacht te geven aan o.a. voldoende en adequate ambulante begeleiding, sociale netwerken, inclusie in de wijken en (arbeid)participatie.
7. Alle gemeenten hebben voor eind 2021 (aangescherpte) prestatieafspraken gemaakt met woningcorporaties en huurdersorganisaties, over het aantal extra te realiseren woonplekken voor (dreigend) dak- en thuisloze mensen. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met cliëntenorganisaties, zorgaanbieders en andere relevante partijen en sluit aan bij de reeds eerder gestelde ambitie van de Taskforce Wonen en Zorg.

Regionale uitwerking

1. Gemeentelijk beleid m.b.t. preventie en vroegsignalering

De gemeenten in de centrumgemeenteregio hebben reeds beleid geformuleerd m.b.t. preventie en vroegsignalering. Dit beleid is gericht op:

- Betere gezondheid en ervaren kwaliteit van leven van individuele inwoners.
- Beter en meer integraal aanbod van welzijn, wonen en zorg.
- Meer collectieve betrokkenheid en verantwoordelijkheid van inwoners.
- Lagere maatschappelijke kosten.

Als het gaat om schuldenproblematiek, wordt er door de gemeenten in samenwerking met de zorgaanbieders, sociale diensten, woningcorporaties, zorgverzekeraars en nutsbedrijven ingezet op het tijdig signalen van schulden en het voorkomen van huisuitzettingen.

Het is echter niet alleen belangrijk om in een zo vroeg mogelijk stadium te signaleren dat het niet goed gaat met de (financiële) zelfredzaamheid van iemand, maar ook om hier vervolgens op te acteren. Schuldenproblematiek is namelijk vaak een symptoom van onderliggende psychiatrische en psychische problematiek. Het is dan ook essentieel dat kwetsbare inwoners tijdig de ondersteuning krijgen die nodig is, waardoor de onderliggende problemen aangepakt kunnen worden en de (schuld)problematiek niet verergert. Naast het faciliteren van passende ondersteuning voor deze inwoners, is het belangrijk om het huidige schuldhulpverleningssysteem onder de loep te nemen en te bekijken of deze wel voldoende is toegerust op deze kwetsbare groep mensen. Zo zou er bijvoorbeeld gekeken kunnen worden naar mogelijkheden om mensen tijdelijk te ontzorgen op het gebied van betalingen, zodat er ruimte ontstaat om de schuldenproblematiek aan te pakken. Daarnaast zouden we de mogelijkheden kunnen onderzoeken om de huur van iemand die een uitkering van de gemeente heeft en in een complexe situatie verkeert in bepaalde omstandigheden automatisch via de gemeente aan de verhuurder te laten betalen. Dit vergt echter wel nadere uitwerking.

Wat willen we precies? Het huidige schuldhulpverleningssysteem onder de loep nemen en de mogelijkheden onderzoeken.
Wat is de planning? Q1 en Q2 2021.
Wat is de verwachtte investering? Inzet beleidsadviseur(s) gemeente(n).
Wel/geen beroep op landelijke middelen? Geen beroep op aanvullende landelijke middelen.

2. Inzet op preventie

Uit recent onderzoek naar de OGGZ in onze regio is gekomen dat er veel leed voorkomen zou kunnen worden met een laagdrempelige, outreachende aanpak. In de regio wordt er momenteel op kleine schaal ervaring opgedaan met het Eropaf-team. Het Eropaf-team gaat op de eerste signalen af, waardoor er eerder ingegrepen kan worden. Signalen komen vaak vanuit het algemeen maatschappelijk werk, vrijwilligers, familie of omwonenden of partners zoals de woningcorporatie, wijkagenten, en de gemeente. Veel voorkomende problematieken die zij tegen komen zijn vervuiling, financiën, huiselijk geweld of mulitproblematiek. Maar daarnaast ook zaken als eenzaamheid, overlast, gezondheid en huisvesting.

Het Eropaf-team gaat naar de inwoners toe en werkt aan vertrouwen zodat inwoners/zorgmijders gemotiveerd worden tot hulpverlening. Wanneer deze relatie is opgebouwd neemt het Eropaf-team de inwoner aan de hand mee naar passende hulpverlening ‘op maat’. Hierbij wordt altijd eerst gekeken of ondersteuning vanuit familie en vrienden, vrijwilligers of het voorliggende veld kan worden ingezet.

Wanneer inwoners geen hulp vragen of willen maar er toch actie nodig is, zal het Eropaf-team deze bewoners outreachend benaderen. Zij hebben de kennis en vaardigheden om mensen laagdrempelig en volhardend te benaderen om hen zo in te lichten over de mogelijkheden tot hulp.

Ervaringsdeskundigen zijn een waardevolle aanvulling op dit team, omdat zij zich nog beter kunnen inleven in de situatie van inwoners en daarmee vaak nog laagdrempeliger zijn voor inwoners. Zij vinden hiermee gemakkelijk aansluiting bij de inwoners. Daarnaast hebben zij een stevige opleiding gehad

waarin zij hebben geleerd hun ervaringskennis in te zetten ter ondersteuning van de inwoner. Met hun ervaringskennis slaan zij vaak een brug tussen inwoner en professional.

We zouden graag een grootschaligere pilot starten met het Eropaf-team, waarbij meer gebruik gemaakt kan worden van ervaringsdeskundigen. Met de inzet van 2 Fte aan professionals en 1 Fte aan ervaringsdeskundigen kunnen we een pilot opstarten waarbij we toewerken naar ongeveer 30 matches per maand.

Wat willen we precies? Grootschalige pilot met Eropaf-team met ervaringsdeskundige op proactief en preventief te werken aan voorkomen van dakloosheid.
Wat is de planning? Q3 en Q4 wordt er een plan van aanpak opgesteld. Uitvoering plan van aanpak vanaf 2021.
Wat is de verwachtte investering? 2 Fte professional + 1 Fte ervaringsdeskundige: € 286.528, -
Wel/geen beroep op landelijke middelen? Wel beroep op aanvullende landelijke middelen.

3. Preventie dak- en thuisloosheid die plaatsvindt na uitstroom uit een institutie (jeugdzorg/ beschermd wonen/ detentie)

<u>Betere afstemming zorg & ondersteuning 18-/18+</u>

Om te voorkomen dat cliënten dakloos raken op het moment dat zij meerderjarig worden willen we in een veel eerder stadium (16,5 jaar) de jeugdprofessional, Wmo-adviseur en zorgaanbieder(s) met cliënt in gesprek te laten gaan over zijn/haar perspectief (wat is er nog nodig qua zorg, ondersteuning en financiën rond 18e verjaardag). Hierbij is het van belang om te weten of ondersteuning vanuit de Wmo (beschermd wonen en ambulante begeleiding) voldoende aansluit bij ondersteuningsbehoefte van jongvolwassenen (zijn er bv andere ondersteuningsdoelen die vragen om een nieuw product?) en wat de mogelijkheden zijn van het verlengen van een indicatie voor jeugdzorg tot na de 18e verjaardag. Dit vraagt om korte lijnen in het voorliggend veld en de Wmo/ het CJG. Jongerenwerkers en Wmo adviseurs moeten elkaar nog beter weten te vinden en dienen tijdig af te stemmen om o het risico op dakloosheid te verkleinen.

Wat willen we precies? Realiseren van een integrale en toekomstgerichte aanpak voor jongeren tussen de 16 en 23 jaar, met een plan ter implementatie.
Wat is de planning? Start planvorming in Q1, start realisatie Q3.
Wat is de verwachtte investering? Inzet Wmo-adviseur(s), jeugdprofessional(s) en beleidsadviseur(s) gemeente(n).
Wel/geen beroep op landelijke middelen? Geen beroep op aanvullende landelijke middelen.

<u>Convenant tussen gemeenten, woningcorporaties en zorgaanbieders over uitstroom van cliënten uit intramurale voorzieningen</u>

Om te voorkomen dat cliënten die uit een zorginstelling komen dakloos worden, is er door de woningcorporaties in de regio een voorrangsregeling in het leven geroepen. Deze regeling kent echter een aantal nadelen:

- niet alle zorgaanbieders die woonzorg bieden (vanuit de jeugdwet of de Wmo) zijn aangesloten bij de regeling;
- de regeling wordt niet ingezet voor mensen die uit detentie komen, terwijl hier wel een behoefte ligt;

- de gemeente heeft geen formele rol in de regeling, waardoor er momenteel geen afstemming is tussen de uitvoering van de regeling en het verstrekken van Wmo-indicaties voor ambulante begeleiding.

In het project “de juiste ondersteuning op de juiste plek” (fase 2 v.h. project) wordt momenteel onder begeleiding van CQ-Procesmanagement samen met de gemeenten, woningcorporaties en zorgaanbieders in de regio gekeken naar de benodigde elementen/afspraken voor een nieuwe regeling. Vervolgens zal er nog een convenant (of iets dergelijks) opgesteld moeten worden en moet er zorg gedragen worden voor de implementatie.

Wat willen we precies? Succesvolle implementatie van nieuwe afspraken m.b.t. tot het huisvesten en begeleiden van mensen die uit een institutie komen.
Wat is de planning? Q1/2 2021: opstellen/ondertekenen convenant, Q2 2020: start implementatie.
Wat is de verwachtte investering? Inzet adviseur CQ-Procesmanagement voor 0,5 fte gedurende 25 weken: € 57.000, -
Wel/geen beroep op landelijke middelen? Wel beroep op aanvullende landelijke middelen.

Sluitende aanpak nazorg na detentie

Om te voorkomen dat gedetineerden na detentie dakloos raken is er in samenwerking met het Zorg en Veiligheidshuis de Markiezaten en Stichting Exodus een voorstel geschreven voor een sluitende aanpak na detentie. Met deze aanpak wordt begoot dat mensen die uit detentie komen goed in beeld zijn en dat zaken als huisvesting, inkomen etc. tijdig georganiseerd worden (of behouden kan blijven) zodat iemand een passende plek heeft om naar toe te gaan (levensloopbenadering). Het voorstel focust zich op 5 basisvoorwaarden:

- Wonen.
- Werk (Participatiewet).
- Identiteitsbewijs (BRP &Wet op identificatie).
- Schulden (Wet gemeentelijke schuldhulpverlening).
- Zorg en Zorgverzekering (WMO en Jeugdwet).

Wat willen we precies? Een pilot voor nazorg na detentie waarmee dakloosheid wordt voorkomen.
Wat is de planning? Voorbereidingen 2020 uitvoer pilot vanaf 2021.
Wat is de verwachtte investering? € 169.393, - voor een pilot van 8 trajecten voor ex-gedetineerden.
Wel/geen beroep op landelijke middelen? Wel beroep op aanvullende landelijke middelen.

4. Toewerken naar succesvolle uitstroom

Perspectief op alle levensgebieden

We hebben de ambitie om op het gebied van dagactivering van dak- en thuislozen een fundamentele sprong voorwaarts te maken in de regio. Het is belangrijk om de cliënten sneller perspectief te bieden en activiteiten aan te bieden (bij voorkeur buiten de opvang) die direct bijdragen aan het herstel. Dit willen we doen middels het inzetten van jobcoaches en het creëren/benutten van inloopvoorzieningen.

Bij de MO krijgt iedere daklozen een intakegesprek waarin een integrale aanpak aangeboden wordt, gericht op zowel begeleiding als activering. Tijdens dit intakegesprek wordt ook gekeken op welke trede de cliënt zich bevindt van de participatieladder. Dit resulteert in een persoonlijk integraal plan. Integraal houdt in dat dit meerdere leefdomeinen kan betreffen zoals gezondheid, welzijn, financiën, werk/opleiding/activering, mobiliteit, sociale contacten/netwerk, huishouden en wonen. Naast een casemanager, welke verantwoordelijk is voor het opstellen en opvolgen van het integrale plan de dakloze, krijgt de dakloze ook een eigen jobcoach toegewezen. Bij de begeleiding door de jobcoach ligt de nadruk op positieve benadering, het opsporen en versterken van de eigen krachten.

Wat willen we precies? Pilot met jobcoaches.
Wat is de planning? Heel 2021.
Wat is de verwachtte investering? 2 Fte € 219.928, -
Wel/geen beroep op landelijke middelen? Wel beroep op aanvullende landelijke middelen.

Adequate schuldhulpverlening dak- en thuislozen

Momenteel worden er nog veel belemmeringen ervaren in de mogelijkheden van schuldhulpverlening voor dak- en thuislozen. De brancheorganisatie voor de maatschappelijke opvang heeft daarom een oproep gedaan om op schuldhulp en budgetbeheer ‘specialisten’ in te zetten die aansluiten bij de specifieke doelgroep en de kloof kunnen dichten met de reguliere schuldhulp.

Wat willen we precies? Pilot inzet specialist schuldhulp en budgetbeheer.
Wat is de planning? Heel 2021.
Wat is de verwachtte investering? 1 Fte € 109.964, -
Wel/geen beroep op landelijke middelen? Wel beroep op aanvullende landelijke middelen.

Specialistische kennis in de opvang

Omdat er echter steeds meer mensen met ernstige (psychiatrische- en verslavings-) problematiek bij de maatschappelijke opvang belanden, is de behoefte aan specialistische kennis groot. De afgelopen 2,5 jaar is er op een afdeling van de beschermde woonvorm de Kade van GGZ-WNB ervaring opgedaan met het bieden van een specialistische opvangvoorziening voor 6 cliënten met hoog complexe multiproblematiek (ernstige psychiatrische problematiek veelal gecombineerd met een verslaving). Deze voorziening is echter zeer kostbaar en doorstroom naar behandeling, beschermd wonen of ambulante begeleiding vanuit deze voorziening vindt amper plaats. Hierdoor blijven ook steeds meer daklozen met complexe problematiek ‘hangen’ in de reguliere maatschappelijke opvang, waar op dit moment (nog) niet voldoende specialistische kennis m.b.t. GGZ en verslavingsproblematiek aanwezig is. Dit zorgt niet alleen voor een toenemend onveilig/ stressvol klimaat in de maatschappelijke opvang, maar ook tot het ontstaan van wachtlijsten.

Het is daarom van groot belang dat er gekeken gaat worden naar een andere manier om deze zwaardere doelgroep goed op te kunnen vangen en binnen afzienbare tijd toe te leiden naar passende zorg. De wens is om een intensieve samenwerking tussen de uitvoerders van de MO, GGZ en verslavingszorg op te zetten, waarbij de expertise ingezet kan worden voor consultatie, toe leiden

cliënten naar behandeling, advies over veilig middelengebruik et cetera. De eerste onderhandelingen hiervoor zijn reeds gestart.

Wat willen we precies? Pilot samenwerking uitvoerder MO en GGZ/ verslavingszorg.
Wat is de planning? Voorbereiding: Q3/4 2020, uitvoering: heel 2021.
Wat is de verwachtte investering? 2 Fte (specialist verslavingszorg 24 uur en specialist GGZ 24 uur): € 220.000, -
Wel/geen beroep op landelijke middelen? Wel beroep op aanvullende landelijke middelen.

5. Inzet op kwaliteit en kleinschaligheid van de maatschappelijke (nacht)opvang

Creëren van 1-2 persoons kamers in de opvangvoorziening voor volwassenen

De maatschappelijke opvang in onze centrumgemeente is -in vergelijking met andere regio's- al redelijk kleinschalig. Er is echter duidelijk behoefte aan meer 'rust en ruimte'. Met een aantal aanpassingen zou in de huidige opvangvoorziening voor volwassenen (in Bergen op Zoom) een meer individuele opvangsituatie gecreëerd kunnen worden, waarbij daklozen verblijven in 1 of 2-persoonskamers. Hier zijn al goede ervaringen mee opgedaan bij een extra locatie die momenteel in gebruik is vanwege Covid-19.

Wat willen we precies? Omvormen van huidige basisvoorziening (4 tot 8 persoons kamers) naar 1-2 persoons kamers. In totaal 12 tot 14 plekken voor opvang.
Wat is de planning? Q1 2020.
Wat is de verwachtte investering? Inschatting van de ombouwkosten: € 50.000, -
Wel/geen beroep op landelijke middelen? Wel beroep op aanvullende landelijke middelen.

Uitbreiding opvangvoorziening zwerfjongeren

Gezien het groeiende aantal zwerfjongeren en de beperkte capaciteit van opvangplekken gericht op deze kwetsbare groep (de huidige logeervoorziening voor zwerfjongeren kent maximaal 2-3 opvangplekken) wordt er nu voor/door jongeren regelmatig een beroep gedaan op de opvangvoorziening voor volwassenen. Hier kunnen we de jongeren echter niet altijd de meest passende ondersteuning bieden. Een aparte opvangvoorziening voor jongeren met meer plekken dan het huidige logeerhuis is daarom zeer wenselijk. Hiervoor wordt er gezocht naar een kleinschalige woonvorm waar jongeren een tijdelijke eigen plek hebben met eigen voorzieningen, en waar dagelijks begeleiding aanwezig is. Ondersteuning richt zich op alle leefgebieden en is gericht op het inzichtelijk maken van hulpvragen en een eventueel vervolgtraject. Het uitgangspunt is hierbij dat jongeren overdag een dagbesteding volgen bestaande uit, school, (vrijwilligers)werk of dagbesteding en uiteindelijk uitstromen naar regulier wonen.

Wat willen we precies? Een kleinschalige opvangvoorziening voor 7-14 jongeren/ jongvolwassenen.
Wat is de planning? Er wordt gezocht naar een vorm van bestaande bouw welke per 01-01-2021 getransformeerd zou moeten zijn.
Wat is de verwachtte investering? De kosten voor het bieden van opvang en begeleiding van 7-14 jongeren / jongvolwassenen in een dergelijke opvangvoorziening bedragen naar verwachting rond de € 300.000, - per jaar.

De kosten voor het gereed maken van de woonvorm zijn afhankelijk van de locatie.
Wel/geen beroep op landelijke middelen? Wel beroep op aanvullende landelijke middelen.

6. Voldoende permanente of tijdelijke woonplekken met de benodigde (ambulante) begeleiding

Permanente woonplekken met de benodigde begeleiding

De afgelopen jaren hebben we in de regio ervaring opgedaan met het huisvesten en begeleiden van (langdurig) daklozen via de 'Housing First' methode. Hierbij kregen daklozen een huurwoning aangeboden waar ze in mogen blijven wonen indien ze zich houden aan de volgende regels:

- huur betalen;
- geen overlast veroorzaken;
- (intensieve) begeleiding accepteren.

De resultaten van het project zijn veelbelovend; in lijn met de (inter)nationale trend is 80% van de trajecten succesvol verlopen. We zijn daarom aan het bekijken of we het huisvesten en begeleiden van daklozen via dit principe kunnen borgen in het reeds bestaande ondersteuningsaanbod (Wmo maatwerkvoorziening begeleiding). Het gaat hierbij nadrukkelijk om daklozen waarvan de verwachting is dat ze met (intensieve) ambulante begeleiding zelfstandig kunnen wonen. Voor mensen die dit (nog) niet kunnen moet onderzocht worden of een maatwerkindicatie voor beschermd wonen (met of zonder wooncomponent) nodig is.

Wat willen we precies? Begeleiding van daklozen via het Housing First principe borgen in reeds bestaande ondersteuningsaanbod (Wmo maatwerkvoorziening begeleiding).
Wat is de planning? Voorbereiding in Q3/4 2020, uitvoering vanaf Q1 2021.
Wat is de verwachtte investering? Dit is afhankelijk van het aantal woningen dat de woningcorporaties hiervoor beschikbaar kan stellen.
Wel/geen beroep op landelijke middelen? Geen beroep op aanvullende landelijke middelen.

Creëren van tijdelijke woonplekken met de benodigde begeleiding

Gezien de krapte op de woningmarkt is het niet reëel om te verwachten dat alle (dreigend)daklozen binnen een korte tijd aan en permanente woning geholpen kunnen worden. Tegelijkertijd is het streven om mensen die dakloos (dreigen) te raken zo kort mogelijk (of helemaal niet) in een maatschappelijke opvangvoorziening te laten verblijven. Het creëren van tijdelijke woonplekken (flexwoningen) zou hiervoor een oplossing kunnen zijn. Het gaat dan om woningen waar mensen tijdelijk verblijven in afwachting van het beschikbaar komen van een passende reguliere huurwoning. Dit zou een uitkomst kunnen bieden aan diverse doelgroepen die snel een betaalbare woning nodig hebben, zoals (o.a.):

- spoedzoekers (mensen die als gevolg van een (plotselinge) verandering in de persoonlijke situatie behoefte hebben aan andere woonruimte);
- ex-gedetineerden die dak- of thuisloos zijn of dreigen te worden;
- jongeren die uit jeugdzorg komen en/of het ouderlijk huis hebben (moeten) verlaten en nu dak- of thuisloos zijn;
- gezinnen die dak- of thuisloos zijn;
- volwassenen die dak- of thuisloos zijn;
- mensen die klaar zijn om uit te stromen uit beschermd wonen;
- mensen die in het zogenaamde souterrain van de woningmarkt (in een ongewenste situatie) verblijven.

Het gaat hierbij om mensen die met een bepaalde vorm van ambulante begeleiding (variërend van ondersteuning door een maatschappelijk werker tot intensieve begeleiding van een specialistische zorgaanbieder) zelfstandig kunnen wonen (dus niet onder het dak van een zorgaanbieder). Voor mensen die dit (nog) niet kunnen moet onderzocht worden of een maatwerkindicatie voor beschermd wonen (met of zonder wooncomponent) nodig is.

Vanuit de woningcorporaties in de regio ligt er een aanbod om samen te bekijken waar en hoe er tijdelijke woonplekken gecreëerd kunnen worden. Momenteel worden de mogelijkheden onderzocht voor tijdelijke (doorstroom) woningen voor spoedzoekers (mensen die wegens een verandering in de persoonlijke situatie met spoed een woning zoeken maar (vaak) geen (intensieve) zorgvraag hebben), ex-gedetineerden, jongeren en gezinnen. De intentie is om ook z.s.m. het gesprek aan te gaan over (tijdelijke) doorstroomwoningen voor mensen die uitstromen uit het beschermd wonen.

Wat willen we precies? Tijdelijke (doorstroom)woningen (opvangplekken) voor spoedzoekers, ex-gedetineerden, zwerfjongeren, dakloze gezinnen, dakloze volwassenen, mensen die uitstromen uit het beschermd wonen, mensen die zich begeven in het souterrain v.d. woningmarkt.
Wat is de planning? Er lopen momenteel diverse onderzoeken in de regio voor de voor het realiseren van tijdelijke huisvesting van deze doelgroepen. Gesprekken hierover tussen de woningcorporaties en gemeente(n) vinden voortdurend plaats. In Q3/4 van 2020 moet dit tot concretere plannen leiden.
Wat is de verwachtte investering? Dit is afhankelijk van de uitkomst van de gesprekken tussen de gemeente(n) en woningcorporaties. M.b.t. het realiseren van tijdelijke (doorstroom)woningen voor zwerfjongeren wordt momenteel de mogelijkheid bekeken om 3 huurwoningen aan te passen zodat er aparte wooneenheden ontstaan. De geschatte ombouwkosten bedragen € 10.000, - per woning, totaal: € 30.000, -
Wel/geen beroep op landelijke middelen? Wel beroep op aanvullende landelijke middelen.

Daarnaast wordt er met particuliere verhuurders gekeken naar mogelijkheden voor tijdelijke huisvesting (doorstroomwoningen) voor perspectiefvolle volwassenen die momenteel in de maatschappelijke opvang verblijven. Een knelpunt dat wordt ervaren is dat de verhuurder zicht wil hebben op de huurbetaling. Indien een cliënt ineens uit beeld verdwijnt mist men namelijk huurinkomsten. Binnen de huidige budgetten is hier geen ruimte voor.

Wat willen we precies? Een reserve creëren voor kosten huurderving.
Wat is de planning? Q4 2020.
Wat is de verwachtte investering? € 5.000, - per jaar.
Wel/geen beroep op landelijke middelen? Wel beroep op aanvullende landelijke middelen.

7. Aangescherpte prestatieafspraken met woningcorporaties en huurdersverenigingen

Op dit moment zijn er nog geen specifieke prestatieafspraken met woningcorporaties over het aantal te realiseren woonplekken voor (dreigend) dak- en thuisloze mensen. In het project “de juiste ondersteuning op de juiste plek” wordt bekeken hoe het huidige aanbod van beschermd wonen en maatschappelijke opvangvoorzieningen er uit ziet en hoe zich dit verhoudt tot het gewenste toekomstige aanbod. Op basis hiervan zal er een indicatie gemaakt worden van het aantal benodigde

zelfstandige huurwoningen voor deze doelgroep, welke gebruikt zal worden voor het opstellen/aanscherpen va de prestatieafspraken met woningcorporaties.

Wat willen we precies? Duidelijk prestatieafspraken m.b.t. het aantal te realiseren huurwoningen voor (dreigend) dakloze mensen.
Wat is de planning? Juni 2021 zouden deze prestatieafspraken gereed moeten zijn.
Wat is de verwachtte investering? Nog niet bekend.
Wel/geen beroep op landelijke middelen? Geen beroep op aanvullende landelijke middelen.

Totaaloverzicht aanvraag aanvullende landelijke middelen

Onderdeel	**Bedrag**
Pilot Eropaf-team	€ 286.528, -
Implementatie afspraken huisvesting doelgroep MO/BW	€ 57.000, -
Pilot nazorg na detentie	€ 169.393, -
Pilot jobcoaches	€ 219.928, -
Pilot specialist schuldhulp en budgetbeheer	€ 109.964, -
Pilot specialistische kennis in de MO	€ 220.000, -
Verbouwing MO (creëren 1-2 p. kamers)	€ 50.000, -
Voorziening zwerfjongeren	€ 300.000
Gereed maken tijdelijke (doorstroom)woningen voor zwerfjongeren	€ 30.000, -
Een reserve creëren voor kosten huurderving	€ 5.000, -
Projectleider uitvoering brede aanpak dak- en thuisloosheid*	€ 20.000, -
Totaal	€ **1.467.813, -**

Algemene opmerking over de structurele borging.
In de begeleidende mail (01-09-2020) bij het indienen van dit plan is aangegeven dat wij ons zorgen maken over de financiële mogelijkheden om hetgeen wat we willen bewerkstelligen ook structureel kunnen borgen. Met deze aanvullende middelen kunnen wij een start maken met de diverse activiteiten zoals beschreven in dit plan en daarmee de transformatie van de MO op gang te brengen. Om de resultaten hiervan te borgen zijn er (naar verwachting) ook structureel meer middelen nodig. Dit jaar werken wij in samenwerking met de gemeenten, woningcorporaties, (zorg)organisaties en Beschermd wonen aanbieders aan een vernieuwde visie MO en BW: “Juiste ondersteuning op de juiste plek”. Deze visie vormt de basis voor de aanbesteding van Beschermd Wonen / Maatschappelijke Opvang vanaf 01-01-2022. De positieve resultaten / elementen van de pilots in dit plan van aanpak worden onderdeel van deze aanbesteding.

* Om de diverse activiteiten die zijn beschreven in dit plan met elkaar te verbinden en de voortgang van de brede aanpak dak- en thuisloosheid te bespoedigen is naar verwachting de inzet nodig van een projectleider welke voor 8 uur in de week coördinerende werkzaamheden om zich kan nemen. Het bedrag in het bovenstaande overzicht is gebaseerd op 0,22 fte gedurende 46 werkbare weken van een adviseur (gemeente)schaal 11.